

Καθ' δι' χρόνον ή ἀνθρωπότης, μετὰ συνεχῆ καὶ ἀκατάσχετον χρῆσιν καὶ κατάχοησιν δυνάμεων καὶ ἐνέργειῶν, ἐν τῇ λειτουργίᾳ τῶν ὅποιων πρωτοστατεῖ η δύναμις τοῦ ἔγκεφάλου, ἀνέλθῃ εἰς τὸ θυμιτόν σημεῖον τῆς γνώσεως, καθυποτάσσουσα καὶ ὑποδουλώσα τὴν ἔμψυχον φύσιν, ἐπέρχεται κατ' ἀγάγκην η ἐξάντλησις καὶ η ἀτομία αὐτῆς. Βαθυτάτη μελαγχολία, θλίψις, ἀπογόητεύσεις, η ἴσχυς χαλαρώνεται, ἀδυνατεῖ τὰ ἐπικρατήσῃ, ἀναρρίζει ψυχική, πιεσματικήν ηθική, κοινωνική καὶ πολιτική. Οὐδεμίαν πλέον αἰσθάνεται εὐχαρίστησιν δ ἀνθρωπος, καταφρονεῖ τὰ ἀνώτατα ἰδεώδη, τὰ αἰσθήματα, ἀποτυφλοῦνται, η ἐπιστήμη οὐδεμίαν προσφέρει αὐτῷ ὑπηρεσίαν πρὸς βελτίωσιν καὶ ἐξαγνισμόν, ἐξευγενισμὸν τοῦ γένους καὶ τοῦ εἶδοντος, η τέχνη μεταβάλλεται εἰς βάναυσον καὶ εὐτελῆ. Κέρδειαν λατρείας σαυκικῶν δοξέεων καὶ ἀπολαύσεων, η ηθικότης καὶ η ἐξ αὐτῆς φιλαλληλία καὶ ἀλληλεγγύη τῶν ἀνθρωπίνων ὄντων, πάραγωγοῖς ομένη καὶ διαπομπευομένη, ἀποκηρύσσεται ὡς ἀνηθικότης, βλάπτουσα μᾶλλον η ὠφελοῦσα.

Ἐκ τῶν τοιούτων ἀντιλήψεων η ἀναρρίζει τὰ δργαία αὐτῆς ἐντὸς τῶν κόλπων τῶν μᾶλλον πεπολιτισμένων κοινωνιῶν· ως ἐκ τῆς νευρικῆς αὐτῶν ἐξαντλήσεως η βούλησις, η ἐνέργεια, δ ἀγάνη παραδίδουσι τὰ σκῆπτρα εἰς τὴν ἀβουλησίαν, εἰς τὴν ἀδράνειαν, ήτις καὶ περικοσμεῖται διὰ τοῦ φωτοστεφάνου τῆς εἰρηνικότητος καὶ τῆς φιλαλληλίας. **Πασιφισμός.** Κατάργησις τῶν πολέμων καὶ τῶν ἀνθρωπί-

νων ἔχθροπραξιῶν διὰ τῶν συνεδρίων τῆς εἰρήνης, τῆς διαιτησίας, κατάργησις τῶν μονίμων στρατῶν, ὡς ὑπαιτίων τῶν πολεμικῶν συρράξεων, περιορισμὸς ἐν ταῖς προμηθείαις τῶν πολεμεφόδιων καὶ λοιπῶν φονικῶν ὀργάνων. Συμπολιτεία, Ὀμοσπονδία. Κατάλυσις τοῦ κεφαλαίου, προτόμια τῶν ἔργατικῶν δμάδων, ἀγύρωσις αὐτῶν εἰς περιωπὴν προνομοῦχον, διὸ τὴν καὶ ψυχικῶς, καὶ ἡθικῶς, καὶ οἰκονομικῶς τυγχάνουσιν ἀνάξιαι. Ἐλευθερία οἰκογενειακὴ διὰ τοῦ ἐλευθέρου ἔρωτος, κατάλυσις τῶν ἐθνικῶν συνόρων τῶν λαῶν καὶ τῶν πολιτειῶν· πληρεστάτη θρησκευτικὴ κατάπτωσις, προβαίνοντα μέχρι φετιχισμοῦ καὶ εἰδωλολατρείας.

Ἡ ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἐκπολιτιστικὴ ἐπίδρασις τῷ τεγρῶν καὶ ἐπιστημῶν ἐξεδηλώθη ποικιλοτρόπως, ἀλλ᾽ ἀνίσως καὶ διαφόρως εὐεργετικὴ μὲν ὡς πρὸς τὴν γνῶσιν καὶ κατανόησιν τῶν τέως δυσερηγεύτων προβλημάτων καὶ φαινούμενων τοῦ φυσικοῦ κόσμου, καταστρεπτικὴ δὲ ὡς πρὸς τὴν ψυχικὴν αὐτοῦ ἐξυγίανσιν καὶ εὐημερίαν. Κατέκτησεν δὲ ἀνθρωπος τὸν φυσικὸν κόσμον, τὰ δοια τοῦ τόπου καὶ τοῦ χρόνου ἐξεμηδενίσθησαν, ἡ ἔρημος δὲν ἐμπνέει τρόμον, δὲ ἀπέρριπτος ὥκεανὸς ὑπεδουλώθη, ἡ ἀτμόσφαιρα ἐπίσης. Τὸ δρευνητικὸν αὐτοῦ δαιμόνιον ἀπεκάλυψε νέους δρίζοντας ἐν τῇ κατανοήσει, προέβη μέχρι τῶν πόλων, οὐδὲν διαφεύγει τὴν ἐπιστήμην. Ἀλλ᾽ ἀντιστρόφως πρὸς τὰς κατακτήσεις ταύτας αἱ ἡθικαὶ ἐπιτυχίαι τοῦ ἀνθρώπου ἡλαττώθη-

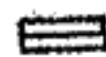
σαν μᾶλλον ἢ ηὐξήθησαν, αἱ συμφοραὶ πολλαπλασιάζονται καὶ ἐκάστηγεν ἀντὶ τῆς πόστεως; Η ἀπογοήτευσις καὶ ἡ ἀπιστία· η ἀγάπη ὑποχωρεῖ πρὸ τοῦ μίσους καὶ τῆς ἔχθροπαθείας.

"Ἀπειδα φιλοσοφίκα, ἡθικὰ καὶ θεοποιητικὰ συστήματα, ὑποχρέωται καὶ κηρύσσοντα τὴν διάπλασιν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, τὴν ἐξυγίασιν τοῦ φυσικοῦ καὶ ἡθικοῦ· αὗτοῦ δρυγαρισμοῦ, διεμορφώθησαν κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην χρονικήν περίοδον, η ἐπιστήμη τοῦ δικαίου ἀνεπιύχθη καὶ ἐτελειοποιήθη· παρὰ ταῦτα ἡθικὴ καὶ δίκαιον οὐδὲ τὴν ἔλαχιστην ἐξασκοῦσιν ἐπιρροήν ἐπὶ τῆς ἐξελίξεως τῶν ἀνθρωπίνων σχέσεων, η ἀδικία καὶ η ἀμηθικότης, οὐχὶ μετιημφιεπιένται, ἄλλα γυμναὶ καὶ ἀναισχυντοι, θαυμάζονται καὶ θεοποιοῦνται ὑπὸ διερθύαιμένου ὅχλου καὶ ἐν τοῖς μεγάλοις καὶ ἐν τοῖς περιωρισμένοις κοινωνικοῖς κέντροις. Ταῦτα τυγχάνουν τὰ δεδομένα καὶ τὰ πορίσματα τῆς ἡθικῆς καὶ πολιτικῆς φιλοσοφίας.

"Η βιολογία, η ἀστρονομία, αἱ φυσικαὶ ἐπιστῆμαι, η μηχανική, η χημεία ἐτελειοποιήθησαν, ἐξίκοντο κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥπτον εἰς τὸ μὴ πεπαιτέρω τῆς ἐπιτυχίας· κατενοήθησαν τὸ ἀπόρρητα, διηγοινίσθησαν τὰγγωστα, ἡγυμηνεύθησαν τὰ δυσερούμεντα. Παρὰ ταῦτα, τὸ ποσὸν τῆς ἀνθρωπίνης εὐημερίας καὶ ἐκανοποιήσεως δὲν ηὔξηθη, ἥλαττωθη μᾶλλον. "Η ἀνθρωπίνη ψυχία κατέστη σήμερον μᾶλλον ἐπισφαλής ἢ κατὰ τὸ παρελθόν, καὶ σωματικῶς καὶ ψυχικῶς ἡ ἀνθρωπότης τυγχάνει ὑποδεετέρα. Κάλαμος

σαλευόμενος ὑπὸ παντὸς ἐγκατέλιπον ἀνέμου, σκεπτόμενος ἶσως, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Pascal, ἀλλ᾽ ἄποκλιμος τὰ ἐπιβάλλη τὴν σκέψην του, τὰ πραγματώμενα τὰ πρόσματα αὐτῆς καὶ τὰ δεδομένα.

Ως οὖν βιολογία καὶ η φεραπενική, η ἀστρονομία ἀπεκάλυψε τοὺς γόμους τῆς κινήσεως τοῦ οὐρανού στερεώματος, τὰ αὖτα τῆς παγκοσμίου λειτουργίας, ἀλλ᾽ δὲ ἀνθρώπος ἡθικῶς οὐδὲν ἐπορίσατο εἰς αὐτῶν ὅμελος· μήτε εὐτυχέστερος ὑπὸ τὸ καθεστὼς τῆς ἀστρολογίας, καὶ μήτε χρόνοι η ἐπιστημονική αὐτοῦ δύναμις περιεβάλλετο ὑπὸ τῆς μεταρρυσικῆς ακοτοδίνης· η Χιριεία ἐπίσης δὲν ηὔξησε τὸ ποσὸν τῆς εὐτυχίας· η ἀλχημεία τῶν Ἀράβων καὶ τῶν Μνοτικοσόφων τῆς ἀναγεννημένης Κινητής ἐπλήγου τὸν ἀνθρωπόπον ἐγκέφαλον μείζονις εὐχαριστίας εἰς τῇ ἀταξητίᾳει τῆς φιλοσοφικῆς λίθου. Ματαιότης ματαιοτήτων. Τοῦτο τὸ πραγματικὸν συμπέρασμα τῆς συγχρόνου ἐπιστήμης. Η βιολογία αὕτη ἐπιφραγίζει τὸν σύρραγον πολιτισμόν, ὑπερτεροῦτα κατὰ ποσὸν ἐπιστημονικὸν τὸν προγενεστέρους, ἀλλ᾽ οὐχὶ καὶ κατὰ ποιόν. Άι ἀπάται, αἴ πλάσαι, αἱ πυρολίγεις εἴτε γοητευτικῶτεραι τῶν ἀκερίστην δεδομένων τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἐπιστήμης.

Ἄναγνωσκω καθ᾽ ἐκάστην πρωκτηρύξεις καὶ προγόναματα περὶ τῶν ἀνθρωπίων ἴδειαδῶν, περὶ τῶν ἡθικῶν γόμων, τῶν ὀφειλόντων γὰρ κατοικίζων τὰς κοινωνικὰς καὶ πολιτικὰς ἡμῖνην σχέσεις, περὶ τῶν δ-

καίων τοῦ ἀριθμώπου καὶ τοῦ πολίτου, περὶ τῆς κατοχυρώσεως αὐτῶν διὰ πάγτων τῶν θεμιτῶν μέσων. Πάντα ταῦτα καταδείκνυνται καθ' ἐκάστην φράσεις καὶ λῆρος. Ἡ κακία, ἡ μοχθηρία, ἡ πονηρία λυμανούται κατὰ τὴν συγμήν ταύτην τὸ ἀνθρώπινον γένος, διον ἐν τῇ ποιησότάτῃ τῷν ἴστορικῶν αὐτοῦ περιόδων. Κατὰ ποιὸν καὶ μέθοδον διαγράφεται οὐγχορος ἐγκληματίας καθηπεοτερεῖ τοὺς παλαιοτέρους ἐγκληματικοὺς τύπους· ἰδημένος καὶ δικαιολογεῖται ὡς φέρων μεθ' ἑαυτοῦ ἐκ γειτεῆς τὸ σπέρμα τῆς κακίας· διὸ ἀμαρτίας γονέων.. Γεννημένος δικορότος, πλαστογράφος, ἀνασκολοπιστής, λιγοτῆς τῶν δρέων, ἀπάχης τῶν πόλεων, κατ' οὐδὲν διαιρέοντα τοῦ γεννημένου φυσικοῦ, χοιραδικοῦ, ἀλκιολικοῦ, φρεγοβλαβοῦς. Ἡ κοινωνία καὶ ἡ συνένοχος αὐτῆς Πολιτεία δὲν διστάζει νὰ παράσχῃ εἰς τὸν κακοποιὸν τοῦτον τὰς ἀγωτάτας τιμάς, ἀξιώματα, ἀμηισθιτούμενα ὑπὸ βαρβαρισμένων φυλῶν. Αγοτῆς τῶν δρέων καὶ λήπταισοχος τῶν πόλεων, τιμωρεῖτος καὶ ἐπευρημούμενος καὶ παρὰ τῆς κοινωνίας καὶ τῆς Πολιτείας. Ο ποδότος, συλλαμβανόμενος, δικαζόμενος, καταδικάζεται εἰς εἰσοκτήν, εἰς θάνατον διὸ ἀγχόνης, καταφροτεῖται, τὸ πιῶμα αὐτοῦ ρίπτεται ἐγρήσεις λάκκον, μόλις τελοῦτος τὰ θυησιευτικά του καθίκειται ἐξ ἀπλαχνίας τοῦ ιερέως. Ο δεύτερος, δικηγορητής, δικιβδηλοποιός, διπλαστογράφος, κατορθῶν ν' ἀποθησαυρίσῃ ἀμύθητα κέρδη ἐκ τῆς καταστροφῆς πολλῶν τιμιωτάτων οἰκογενειῶν, ἐμφαίξεται ἐπὶ τῆς κοινωνικῆς σκηνῆς θαυμαζόμενος. Θη-

σαυροποιός, οὓς δὴ καὶ τιμῆ τὸ πλῆθος (Πλάτων). Δύναται γὰρ μεταβάλλη τὴν μορφὴν τῆς Πολιτείας, γὰρ μισθοδοτῆ τὸν ἀνωτάτους αὐτῆς λειτουργοὺς ἐκ τοῦ ἴδιωκοῦ του ταμείου, καὶ θρησκευτικὸν ἀκήμην, χωρὶς δὲ Εἰσαγγελεὺς τοῦ πολιτικοῦ καθεστῶτος γὰρ τολμήσῃ γὰρ ἐπιβάλλη ἐπ’ αὐτοῦ τὴν χεῖρα τῆς δικαιοσύνης. Τοιοῦτο εἰδεχθὲς καὶ ἀπορόπαιον φαιρόμενον ἔμφανίζει δούλγορος πολιτισμός. Τὸ χρηματιστήριον, κιβδηλοποιεῖτον ἀθεμίτων οἰκονομικῶν ἀξιῶν, ἐκμηδενίζει πᾶν ἄλλο, οἰονδίποτε ἡθικὸν οὐ πιστημονικὸν ἔδρυμα· δὲ μυσταγώγος αὐτοῦ, δὲ ὑποφήτης, δὲ διαγοούμενος, θεωρεῖται ὑποδεέστερος ὑπὸ τοῦ ἄλλοφρονοῦτος συρφετοῦ τῷ ἔχόνταν ὅρεξεις μᾶλλον οὐ συναισθήματα, τῷ διαφερομένων διὰ τὸν στόμαχον μᾶλλον οὐ τὸν ἔγκεφαλον. *Panem, Circenses.* Τοῦτο ποθεῖ καὶ ἐπιδιώκει πάντι τρόπῳ κοινωνία ἐκβεβαγχευμένη καὶ ἄλλοφρονος ὑπὸ τὴν ἐπιφροὴν τῆς λατρείας τοῦ χρυσοῦ Μόσχου.

Γινώσκω κοινωνικὸν ἐπιτελάρχην, καταλαβόγτα τὰς ἀνωτάτας λειτουργίας. Ὁφείλει αὐτὰς εἰς τὰ μειονεκτήματά του, ἀτινα ἐχαρακτηγίσθησαν ὑπέροχα πλεονεκτήματα. Ὁ ἀδελφός του ἐφορεύθη ὡς κακοποιὸς ἐν καιρῷ νυκτός, ἀφοῦ οὐ ἀστυνομικὴ ἔξουσία, η δικαστική, δὲν ἥδυναντο γὰρ βάλωσε χεῖρα ἐπ’ αὐτοῦ, προστατευομένου ὑπὸ τῶν ἀνωτάτων κορυφῶν τῆς Πολιτείας· δὲ θάνατός του ἐπανηγυρίσθη ὡς εὐτυχὲς γεγονός ὑπὸ τῶν συγχωδίων· ἀλλ’ οὐ πάνδημος αὐτοῦ ἐπὶ τῷ φόνῳ τοῦ κακοποιοῦ ἀναλλίασις ἀναθῆς κοι-

τωρίας, μὴ δηλητηριασθείσης ἐκ τῶν κακῶν ἔξαγοντέντος πολιτισμοῦ, οὐδεμίαν ἔσχεν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν ἀνωτάτων, τῶν ἐπισήμων κοινωνικῶν καὶ πολιτικῶν λειτουργῶν· τὰ συγχαρητήρια τῶν χωρικῶν κατέστησαν συλλυπητήσας τῶν ἀρχόντων, μηδὲ αὐτοῦ τοῦ ἀνωτάτουν ἔξαρσουμένου. Ὁ τραύμας ἀνήρ δὲν ὑπῆρξεν ὑποδεέσσερος τοῦ ἀδελφοῦ του· ὑπερέβη αὐτὸν μάλιστα, ἐν πολλοῖς ἔργοισιν ὁραδισθείσε, κατέγγειλεν, ἀδυσφήμησε, συνέπραξε μετὰ τῶν ἔχθρων τοῦ ἔθνους καὶ τῆς κοινωνίας, ἐκ μίσους πρὸς τὸ κράτον πολιτικὸν καθεστώς, ἐκδιώξαντα αὐτὸν κανονικάτατα ἐκ τῆς ὑψηλῆς θέσεώς του. Ἐπειώσεντερ ἐφείπει, τοῦτο δὲν παρεκκλινει τὰ θαυματήρια ὑπὸ συναγονιστῶν ἀνταξίων.

Πολιτισμός, γεραιόων τοιούτονς ἀλιτηρίους φαυματοποιούς, κοινωνικούς, πολιτικούς καὶ ἡθοπλαστικούς Προκρούστας, ἐπαναφέρει τὸ ἀνθρώπινον γένος εἰς τὴν πρωτόγονον κατάστασίν του. Ἡ λεγομένη πρόδοσος εἶναι τοιαῦτη κατ' ἐπίφασιν μόρον. Ἐκφυλος κοινωνία δὲν ἀντιλαμβάνεται τοῦ κακοῦ, τοῦ λυπαρού μέρου αὐτῆς καὶ δηλητηριάζοντος δλού τὸν δραγμόν της. Ἐπενθημέτε πτερεῖται τῆς τόλμης τὰ κατακρέπη καὶ τὰ καταδικάση. Ἄλλος ἔπειρος βεβαία, διπολιτικούς ή βραδύτερον τὸν κρούση οὐ κώδων τοῦ θαυμάτου τὸ μόρσυμον, ἥμαρο αὐτῆς. Εἶναι ἀναξία τῆς περαιτέρω ἴστορικῆς σταδιοδρομίας.

Ἡ ἐρωπίσθεια, ἡ λατρεία ἡ προπατική τῶν ἀτόμων καὶ τῶν διάδων, ἡ καταφρόγυλσις καὶ τὸ μῖσος

πρὸς πᾶν τὸ μὴ ἀρέσκον εἰς ἐκδεδητημένας αἰσθήσεις εἶνε τὸ κυριώτατον χαρακτηριστικὸν πολιτικῶν κοινωνῶν, βαίνουσῶν πρὸς τὸν δλεθρον καὶ τὴν ἔξωλειαν. Ὁ ἡμερήσιος καὶ δ περιοδικὸς τύπος, τὸ βιβλίον, τὸ θέατρον, χεῖροι ἔτι, τὸ διδακτήριον διδάσκουσι τὸ Ἔναγγέλιον τοῦτο.¹ Ἐλάχιστος δ κόσμος τῶν διαμαρτυρομένων, τῶν διδασκόντων, δτι δ ἐγκέφαλος ὑπέρτερος τοῦ στομάχου καὶ ἡ φιλαλληλία τῆς προσωπολατρείας. Ὁ κόσμος οὗτος καταφρονεῖται ὡς συρφετὸς ὑπὸ τῶν ἐγωπαθῶν. Ἀλλ' ὑπὸ τοιαύτην πνευματικὴν καὶ ἡθικὴν σκοτοδίνην τοῦ πολιτισμοῦ, στερουμένου πάσης δυνάμεως πρὸς ἄμυναν ὑπὲρ τῆς συνεχίσεως τῶν εὐγενεστάτων ἰδεωδῶν, ἅτινα ἐδημιούργησαν αὐτὸν καὶ καθαδίγησαν ἐν τῇ σταδιοδρομίᾳ τῶν αἰώνων, ἐπέρχεται μοιραίως καὶ ἀνεπανορθώτως ἡ προσήκουσα λύσις τοῦ προβλήματός του. Ἐκφυλισμός. Εἶνε ἡ ὑστάτη λέξις Ἰστορικῆς καταστάσεως, ἐστερημένης πάσης ἡθικῆς ἀντιλήψεως καὶ ἴσορροπίας.

Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην τῆς κοινωνικῆς ἀοριστίας, τῆς ἀνατροπῆς, τῆς ἀμφισβητησεως πασῶν τῶν Ἰστορικῶν ἀξιῶν, κυριαρχεῖ πρωτίστως τὸ ἀτομικὸν ἢ συνολικὸν ἐγώ ὑπὸ τὴν ἐγκληματικωτέραν αὐτοῦ μορφὴν καὶ ἐκδήλωσιν. Εἶνε ἡ περίοδος τῆς δικτατορίας τῶν στρατιωτικῶν, τῶν οἰκονομικῶν, τῶν ἐργατοκρατικῶν ἢ χειρωνακτικῶν διμάδων. Κοινωνικοὶ καὶ πολιτικοὶ θεσμοὶ διατελοῦσιν εἰς κατάστασιν ἀδρανείας. Ἡ ἀρετὴ αὐτῶν ἀποκηρύσσεται ὑπὸ τοῦ συρφετοῦ, τοῦ λεγομένου λαοῦ, κατ' οὓσιαν πλήθους, ἐστερημέ-

νου ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς συνοχῆς καὶ ἀληθεγγόνης. Αὐτοῖς *fortuna* γίνεται. Ἐγ τῇ κρατούσῃ ἀλλοφροσύνῃ δὲ τολμηρός, ἐνισχυόμενος ὑπὸ εὐαρίθμων συνεταίρων, ἀλλὰ πρωτίστως ὑπὸ τῆς ἀδιαφορίας καὶ τῆς ἀδρανείας τῶν κοινωνικῶν δμάδων, δυφαλοσκόπων θλιβερῶν τῆς ἴστορικῆς ἐξαντλήσεως καὶ παρακμῆς, καταλύει τὸν ἀγράφους ἢ γραπτοὺς θεσμούς, ἐφ' ᾧ τέως ἐβασίζετο τὸ κοινωνικὸν καθεστώς, διαγράφει περὶ ἔαυτὸν κύκλον προσωπικόν, ἐντὸς τοῦ δποίου ἀπαγορεύεται ἡ εἴσοδος πατέρι τῷ μὴ εὑνοούμενῳ ἢ τῷ ἀντιφρονοῦντι. Λιὰ τῶν τοιούτων μεθόδων ἔγκαινίζεται τέλος ἴστορικής περίοδος, διάφορος τῆς προηγηθείσης, τῆς καταλύθείσης ὑπὸ τῶν πραγμάτων καὶ τῆς προσωπικῆς πρωτοβουλίας. Ἐνδεικτόν τοιούτου, ἢ μιᾶς δμάδος, συγκεντρωθείσης περὶ ἐν ἄτομοι, χαρακτηριζομένη μὲν ὑπὸ τῶν ἀμαθῶν καὶ τῶν ὑστεροβούλων ὡς ἀνατολὴ νέου αἰῶνος, ἀλλ' ἐν τῇ πραγματικότητι τῆς ἴστορίας ἡ ἀνατολὴ αὕτη τυγχάνει ἡ δύσις τῶν παλαιῶν ἰδεῶν καὶ ἀξιῶν, ὅτι ἡ σημασία καὶ ἡ ἐνέργεια οὖδεμίαν πλέον ἐκπρόσωπεῖ δύναμιν. *Nous* ubi seclorum nascitur ordo, ἐκίρρυπσεν δὲ Ρωμαῖος ποιητὴς *Βεργίλιος* τὴν ἐπαύριον τοῦ δικτατορικοῦ πραξικοπήματος τοῦ Αὐγούστου, ἐντολόδοχου τῆς πολιτικῆς Διαθήκης τοῦ *Ιουλίου Καίσαρος*. Ἡτοῦ ἀληθῆς ἡ προφητικὴ αὕτη ἀποκάλυψις τοῦ φάλτου τῆς Αἰγειάδος; Οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον. Ἡτοῦ ἡ ἐμφάνεια τοῦ Αὐγούστου ἐπὶ τῆς ἴστορικῆς σκηνῆς τῆς Ρώμης, περικλειούσης ἐντὸς τῶν τειχῶν αὐτῆς καὶ τῶν ὁχυρω-

μάτων ἀπασαν τὴν γνωστὴν ὑφήλιον, ἐπιτομῆς τῆς Οἰκουμένης, κατὰ τὸν χαρακτηρισμὸν ἀρχαίου φύγος, ἀπαρχὴ διαλύσεως τῆς μεγάλης πολιτικῆς δυνάμεως, οὐχὶ δημιουργίας πληρεστέρας καὶ πραγματικωτέρας. Ὁ Καισαριανός, ἡ δικτατορία τοῦ στρατῶρος, τοῦ ἐγγοστιῶν, τοῦ κεφαλαίου, ὑφ' οἰαρδήποτε μορφή, τυχάνει ἀρνησις πάσης ἐλευθερίας κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς, στερεῖται πάσης δημιουργικῆς ἰδιότητος καὶ δυναμίας. Τὸ φαινόμενον τοῦτο, παθολογίκὸν μᾶλλον ἢ φυσιολογικόν, εἶνε συμπτωματικὸν νοσηρᾶς καταστάσεως τῶν κοινωνιῶν, προδήλως μαρτυροῦν τὴν ἀρχομένην διάλυσιν καὶ ἀποσύνθεσιν αὐτῶν. Ὁ ἴπτορικὸς πολιτισμὸς τερματίζεται. Οὐδεμία ἥθικὴ δύναμις παρίσταται ἵκανῃ πρὸς συγκράτησιν αὐτοῦ καὶ ἐμπέδωσιν ἀγάγη ἰσχυρῶν καὶ δραστηρίων φραγιάκων πρὸς θεραπείαν κατὰ τὸ δυνατόν.

Τὸ δυαπτηριώτατον πάντων, ἵσως τὸ εὐχερέστατον ὡς ἐκ τῆς κοινωνικῆς ἀναρχίας καὶ ἀνισορροπίας, εἶνε ἡ θέλησις τοῦ ἐνός, προφήτου ἢ ἀπεσταλμένου ἀνακηρυσσομένου ὑπὸ τῶν ἀφελῶν καὶ τῶν ἀγοράτων. Ὁ ἀρχαῖος ἀσιατικὸς κόσμος, ὁ Ἑλληνικός, ὁ ρωμαϊκός, ὁ γεώτερος χριπτιανογεγεγματικός, ἡ Ἀραγέννησις, ἡ Μεταρρύθμισις, ἡ Ἐπανάστασις, ἡ τελευταία παγκόσμιος ἀγαποπή, κηρύττουσιν διοφώτως, δτὶ ἐμφανίζεται ἡ ἀπόκυτος μοναρχία, δικτατορία, πρὸς συγκρότησιν καὶ συγκόλλησιν τῶν τεμαχίων τοῦ πολιτικοῦ καὶ κοινωνικοῦ μωσαϊκοῦ τῶν λαῶν, τυραννίς, ἡς δὲ ἀντιπρόσωπος κηρύσσεται ὑπὸ τοῦ γομοδίδα-

οιάλου καὶ τῆς δημοσίας συνειδήσεως legibus omnibus solutus.

Εἶνε δημιουργικὴ ἢ καταλυτικὴ ἢ τοιαύτη ἐμφάνεια τοῦ Καίσαρος; Μαρτυρεῖ ἡ ἴστορία.

Κατ’ ἀρχὴν δὲ τύραννος, ὁ δικτάτωρ, δὲ καὶ σαρκοφανίζεται ἐπὶ τῆς πολιτικῆς σκηνῆς τῶν λαῶν ὡς ἡ ἐκπροσώπησις τῆς ἐμπιστοσύνης καὶ τῆς βουλήσεως τοῦ συνόλου, τοῦ λαοῦ, τῆς δημοσίας γνώμης. ἀλλ᾽ ἐγ τῇ πραγματικότητι τοιαύτη δημοσίᾳ γνώμῃ, διανυούμενῃ, κεκτημένῃ συνείδησιν καθηκότων καὶ δικαιωμάτων, προσωπικῆς ὑποστάσεως καὶ αὐτοβουλίας, δὲν ὑφίσταται, οὐδὲ λειτουργεῖ. Συρφετὸς μόνον ἄκεφαλος, φυτοζωῶν, πρόθυμος ἐκάστοτε νὰ κλίνῃ τὸ γόνυ πρὸ τῆς ἰσχύος καὶ τῆς βουλήσεως τοῦ ἰσχυροῦ, δημαγωγοῦ ἢ πολεμάρχου, ὑποσχομένου νὰ συγκρατήσῃ τὸ κλονούμενον κοινωνικοπολιτικὸν καθεστώς, ἀλλ᾽ οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην κεκτημένου ἀντίληψιν, ἥθιν κὴν ἢ πνευματικήν, πολλῷ μᾶλλον ποιητικήν καὶ ἐθνικήν. Ἡ ἐμφάνεια αὗτη τοίούτου ἰσχυροῦ προσώπου, ἀποπειρωμένου νὰ συγκεντρώσῃ καὶ νὰ συγκολλήσῃ, χαρακτηρίζει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὸ τέομα τῶν ὑπὸ διάλυσιν ἴστορικῶν περιόδων.

Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην τῆς μεταπολεμικῆς περιόδου, ἥτις ἔπληξε καιριώτατα τὸν σύγχονον πολιτισμόν, ἔρμαιον καθισταμένη τῶν μᾶλλον ἀγατοπετρικῶν δοξασιῶν, ἐμφανίζεται ὁ παλαιὸς καισαρισμὸς ὑπὸ τὴν μορφὴν τῆς στρατοκρατίας, τοῦ φασισμοῦ, τοῦ μπολσεβικισμοῦ, τῆς δικτατορίας τοῦ δημαγωγοῦ.